

188 . Supuru de Sus | Județ: Satu Mare | Punct: Dealul Soldubița | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 138994.01

Perioade: Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor

Tipuri sit: exploatare/carieră, structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Robert Gindele, Claus-Michael Hüssen, Alexandru Matei

Instituții: Muzeul Județean Satu Mare, Roemisch-Germanischen Kommission, Germany, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Raport

Valul de pământ¹ descoperit la Supurul de Sus, jud. Satu-Mare a fost sectionat în mai multe locuri, pe o distanță de cca. 3 km. în urma sondajelor arheologice². O primă prezentare a descoperirii a fost făcută în anul 1998 de către Al. V. Matei în comunicarea „Valul de la Supuru de Sus”, susținută la Sesiunea de Comunicări Științifice organizată de Muzeul de Istorie a Transilvaniei, mai, 1998 precum și într-o altă comunicare, în Ungaria, la Pecs: Simpozion româno-maghiar - Limes-ul Daciei) și la Congresul Internațional al frontierelor romane - Limes Congress - ce avut loc la Pecs în 2003. Rezultatele cercetărilor arheologice realizate în ultimii ani au fost publicate în ActaMP 26, 2004, p. 283-309. S-a constatat că valul are șanțul pe latura sa nord-vestică, apărând teritoriul ce se afla în spatele valului spre E, adică văile Crasnei și Zalăului, blocând culoarul văii Crasnei și a văii Zalăului spre muntele Meseș spre Poarta Meseșană - Porolissum, spre Transilvania, respectiv spre Dacia romană.

La cca. 2 km SSV de satul Supuru de Sus, jud. Satu Mare în hotarele „Bondaua”, „La Șanț”, „Dealul Șoarecelui” a fost identificat un șanț și val de apărare. Având în vedere orientarea spre vest a șanțului împotriva unui dușman care venea spre Dacia spre Imperiul Roman precum și a sistemului de construire (lățimea șanțului 3 - 4 m, adâncimea lui 2,5 - 3 m. cu vârful lucrat în formă de „V” și cu valul lucrat parțial din caespites), acest val și șanț a fost atribuit epocii romane³. Identificat prin săpături arheologice pe o lungime de peste 3 km., șanțul și valul roman au o traiectorie dinspre valea Crasnei - „Bondaua”, urcând oblic pe zona „La Șanț” și tot oblic pe platoul dealului Șoarecelui cu traseul spre pâraul Șoarecelui. Capătul de V al șanțului de pe platoul „Dealului Șoarecelui” își schimbă direcția într-un unghi de 1200 spre SSE și coboară panta pâraului Șoarecelui. În suprafața de teren aflată în unghiul format de această schimbare bruscă de direcție a șanțului și valului a fost identificată o fortificație romană de pământ cu dimensiunile de cca. 220 x 110 m. Intrarea de tipul „a la chicane” în această fortificație este amenajată pe latura sa vestică, latura dinspre barbaricum. Fortificația are o formă rotunjită pe latura de NE și dreaptă rectilinie pe latura de V. În suprafața netedă din interiorul fortificației aflată în lunca văii Șoarecelui, în zona de colț, în spatele șanțului și valului de pământ lucrat din caespites, în profilul îndreptat al malului a fost identificată o construcție cu „zidurile” lucrate din caespites. La această construcție și la valul de apărare au fost identificate două faze principale de amenajare, reamenajare, construire, la val și șanț și a trei nivele de locuire; lutuiri și reluturi la podeaua clădirii identificate în spatele valului în interiorul fortificației⁴.

Șanțul și valul astfel identificat pe cca. 3 km lungime își schimbă traiectoria și coboară cca. 150 m panta pâraului Șoarecelui spre E-SV și urcă apoi cca. 180 m panta opusă a pâraului Șoarecelui ajungând pe platoul dealului opus „Soldubița”. Acest deal „Soldubița” reprezintă un platou extrem de neted care reprezintă cca. 60 ha de teren plan și este mărginit spre E-SV de valea Soldubiței spre VNV de platoul „Dealului Șoarecelui”, spre V de culmea pădurii Cheja, iar spre E de lunca văii Crasnei. De menționat că acest platou al dealului „Soldubița” urcă lin și neted cca. 3,5 km spre V, până la culmea dealului din pădurea Chejii cu care se intersectează și continuă apoi 4 km tot neted prin punctul „3 Hotare” spre satul Zalnoc și mai departe

spre zona de V, probabil prin crestele tot netede de deal cu care face legătura, spre Suplacul de Barcău, sau spre Ghida, jud. Bihor (?). Cercetările arheologice viitoare vor stabili cu precizie direcția acestui val și șanț, modul de construire și modalitățile de continuare spre vest ale acestuia.

Cercetările arheologice ale anului 2005 au fost realizate pe platoul „Dealului Soldubița”. Scopul acestor cercetări a fost urmărirea traseului șanțului și valului care ajunge pe platoul dealului. Având în vedere că după cca. 3 km. de traseu rectiliniu dinspre valea Crasnei spre pâraul Șoarecelui, valul și șanțul își schimbă brusc direcția și urcă pe dealul vecin - Soldubița -, trebuia urmărit aici acest traseu. Pe platoul dealului „Soldubița” în acest an 2005 cercetările arheologice, finanțate de R.G.K.-Roemish-Germanischen Kommission și MJ Satu Mare, au fost realizate în două campanii: (iunie - iulie și septembrie - octombrie 2005). Au fost trasate un număr de 87 secțiuni și casete de diferite dimensiuni. În urma acestor cercetări au fost identificate mai multe șanțuri cu dimensiuni diferite care au primit următoarele simboluri: R - șanțul care urcă rectiliniu dinspre pâraul Șoarecelui și face legătura între fortificația de pe dealul Șoarecelui și fortificația de pe dealul Soldubița; A - șanțul care are un traseu E-V rectiliniu de 80 - 85 m paralel cu pâraul Șoarecelui și care formează latura nordică a unei presupuse noi fortificații rectangulare de pe dealul Soldubița; A.1 - șanțul care continuă în alt unghi capătul estic al șanțului A; A.2 - șanțul de mai mici dimensiuni cu lungimea de 180 m care continuă spre V și care are capătul în zona colțului vestic la 3-5m în fața șanțului A aproximativ paralel cu acesta și cu șanțul A.1; B - șanțul rectiliniu cu direcția E-V, paralel cu A.1 identificat la cca. 150 m S de acesta pe o lungime de cca. 780 m; C - șanțul rectiliniu cu direcția E-V, aflat la 10 m S și paralel cu șanțul B pe o distanță de cca. 150 m și care a fost identificat pe o lungime de 480 m.

Șanțul R. A fost urmărit, prin secțiuni paralele dispuse simetric traseul șanțului și valului care urcă panta nordică a dealului Soldubița dinspre pâraul Șoarecelui și fortificația identificată aici pe platoul dealului Șoarecelui. Acest val și șanț R a fost surprins și în secțiunea nr. 35 a anului 2003 realizată aici pe buza platoului Soldubița în ultima zi de cercetare arheologică din acel an.

În secțiunea nr. 81, trasată pe buza platoului dealului Soldubița la cca. 6 m N de S.35/2003 și la cca. 180 m SV de pâraul Șoarecelui, a fost identificat în zona m. 2 - 3 urma șanțului numerotat convențional R. Datorită eroziunii s-a păstrat doar partea inferioară a șanțului cu cca. 0,60 m din aceasta, iar deschiderea păstrată a șanțului era doar de 0,85 m Șanțul are aceeași umplutură cu pământ roșu de pădure argilos ca și sterilul zonei, doar câteva nuanțe mai închise la culoare „trădează” existența în acest loc a șanțului. Șanțul R are traseul direct rectiliniu continuând și pe dealul Soldubița, șanțul laturii vestice a fortificației de pe dealul Șoarecelui, chiar și după ce a coborât și urcat pe dealul Soldubița pantele pâraului Șoarecelui spre care este direcționat perpendicular. Șanțul R are lungimea de 300 m și face legătura între fortificația de pe dealul Șoarecelui și colțul nord-vestic al fortificației de pe dealul Soldubița, capătul vestic al șanțului A.

Șanțul A. Urmărind acest traseu rectiliniu pe teren prin secțiunile nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 45, 61, 62, 63, 72, 73, 74, 75, 83, C.2 trasate de regulă la 7-15-30 m. distanță unele de altele sau chiar la doar 1 m unele de altele, a fost identificat pe platoul Soldubiței un traseu nou al unui nou val și șanț - A - care are orientarea paralelă cu pâraul Șoarecelui și care se află dispus pe marginea platoului spre pâraul Șoarecelui la cca. 275 m de acesta. Noul șanț - A - secționat în 11 locuri prin secțiunile amintite mai sus, pornește (are capătul său vestic) în dreptul (la capătul nordic) secțiunilor S.13, S.61, S.63 și continuă cca. 80 - 85 m spre E paralel cu pâraul Șoarecelui pe partea nordică a platoului Soldubiței. Din dreptul secțiunii S.62 spre E spre S.4 și S.3, acest șanț își schimbă direcția cu câteva grade, continuând cca. 220 m spre E a primit indicativul A. În dreptul S.4 șanțul A.1 își schimbă direcția cu 1100 coborând spre pâraul Șoarecelui, spre secțiunea S.3 Șanțul A și A.1 identificat în toate aceste 17 secțiuni are în medie deschiderea de 3,5 - 4 m și adâncimea în medie 1,80 - 2,00 m, iar vârful este în formă de „V” sau ușor rotunjit având în vedere că este amenajat paralel cu panta terenului și șanțul a fost practic „spălat” și rotunjit de apa ploilor de-a lungul timpului.

Capătul vestic al șanțului A se termină în zona capetelor nordice ale secțiunilor: S.13, S.63, S.64. În acest punct se face joncțiunea și cu șanțul R ce urcă panta dealului dinspre fortificația de pe dealul Șoarecelui. Începând din acest punct șanțul A are un traseu rectiliniu spre E pe o lungime de 80-85 m până în zona S.10 - S.62. Începând din acest punct S.62 șanțul (A.1) continuă spre E spre secțiunile nr. 9, 8, 7, 6, 5,

4, schimbându-și cu câteva grade unghiul comparativ cu direcția rectangulară a șanțului A avută până în dreptul S.10, S.62.

Considerăm traseul rectiliniu al șanțului A identificat ca începând în S.63, S.13 și până în S.10, S.62 (pe lungimea de cca. 80-85 m), ca fiind traseul laturii nordice rectilinii a unei fortificații romane rectangulare identificată aici pe platoul dealului Soldubița. În colțul acestei fortificații, colțul de NV, în zona capătului din S.13, S.63, se atașează în unghi de cca. 700 șanțul R care urcă dinspre N dinspre pâraul Șoarecelui și care reprezintă prelungirea laturii rectilinii de V a fortificației de pe dealul Șoarecelui. În acest mod se face legătura între cele două fortificații romane cea de pe dealul Șoarecelui și cea de pe dealul Soldubița. Cercetările arheologice viitoare vor stabili cărei faze aparține această nouă fortificație rectangulară identificată pe dealul Soldubiței a cărui latură de N (șanțul A) a fost identificată prin secțiunile S.62, S.10, C.2, S.75, S.11, S.12, S.13, S. 61 și S.63. Având cca. 80-85 m lungime această latură (șanțul A) reprezintă probabil latura scurtă a fortificației romane lucrată din pământ.

Locuirea barbară. În acest șanț - A - în secțiunile 61 și 62 au fost identificate urmele unor locuiri (bordeie) „barbare” amenajate în șanț și în panta valului inițial. Din aceste două complexe de locuit au apărut materiale arheologice, ceramică lucrată cu roata ce aparține clar epocii romane. Sporadic și în șanțul - A.1 - identificat în secțiunile nr. 4, 5, 6, 8, 9 au apărut astfel de materiale arheologice romane care asigură apartenența acestui șanț (A, A.1 și A.2) și implicit a întregului sistem defensiv în epoca romană.

Locuirea barbară ulterioară identificată în cele două complexe de locuiri clar sesizate în șanțul roman asigură datarea acestui șanț în sec. II p.Chr. Susținem acest lucru pe baza materialului ceramic „barbar” care pare a avea o datare în preajma sau mai ales după războaiele marcomanice. Bordeiele identificate aici, precum și vatra rectangulară cu pereții arși identificată în zona S.36 și alte două complexe de locuit din zona S.15 (caseta C.1.) și a C.5 din zona de la S de S.51 și S.77, pun în evidență existența în această zonă a unei așezări barbare ulterioare sec. II p.Chr. probabil din sec. III-IV p.Chr. În zona centrală a platoului dealului Soldubița a fost descoperită la suprafața terenului o monedă romană de bronz extrem de corodată. Moneda de bronz pare să aparțină sec. III-IV p.Chr. Potrivit acestor descoperiri tipice: vatra rectangulară cu pereții arși, bordeie și locuințe de suprafață cu alinamente de stâlpi de lemn ca cei surprinși în zona vestică a secțiunii S. 58, moneda romană, toate acestea sunt elemente care permit atribuirea acestei locuiri secundare unei așezări germanice ulterioare părăsirii sistemului roman defensiv format din șanțuri și valuri de apărare. Prezența unui fragment de ceașcă dacică în bordeiul identificat în caseta nr. 5 indică o realitate istorică legată de amestecul celor două etnii înainte și după războaiele marcomanice. Faptul că două bordeie apar amenajate în șanțul - A - care împreună cu șanțurile - A.1 și A.2 - care îl continuă, au o lungime totală de peste 300 m, le conferă acestora o datare anteqvem, deci probabil în prima parte a sec. II p.Chr.

Șanțul A.1, reprezintă practic continuarea în alt unghi a capătului estic al șanțului A, începând cu secțiunea S.62, continuând spre E încă cca. 220 m și coborând în unghi de cca. 90-1000 spre pâraul Șoarecelui în dreptul secțiunii S.4 spre secțiunea S.3. În S.3 situată în panta dealului la cca. 75 m N de S.4 acest șanț A.1 a fost identificat foarte bine datorită pământului depus în urma erodării platoului superior. Șanțul A.1 este bine stabilit și conturat în S.3, traseul perpendicular acestui șanț A.1 spre firul pâraului Șoarecelui. Traseul acestui șanț A.1 are direcția spre colțul estic rotunjit al fortificației identificate pe dealul Șoarecelui cu care probabil va face joncțiunea. Cercetările arheologice viitoare vor aduce date clare cu privire la posibilul traseu al capătului estic al acestui nou șanț (A - A.1), și care este rolul său în acest sistem defensiv.

Șanțul A.2. Capătul vestic al șanțului A se termină în zona capetelor nordice ale secțiunilor: S.13, S.63, S.64. Începând din acest punct unde se face joncțiunea și cu șanțul R ce vine dinspre fortificația de pe dealul Șoarecelui a fost identificat la cca. 5-7-10 m în fața șanțului A un alt șanț - A.2 - Șanțul A.2 este mai mic ca dimensiuni și adâncime și are un traseu oblic (aproape paralel) cu traseul șanțului A continuând ușor curbat spre V încă cca. 180 m iar spre E cca. 140 m identificați până în prezent. Acest șanț A.2 este mai puțin adâncit, de la cca. 0,60 - 0,80 la 1,00 m adâncime în zona S.15 - 14 și are o lățime mult mai mică de cca. 0,60 m lățime și de cca. 0,50 m adâncime în secțiunile nr. 17, 18, 19. Acest șanț A.2 a fost identificat în S.14, S.15, S.16, S.18, S.19, ca având un traseu liniar spre V cca. 175 m, care își schimbă cu câteva grade direcția spre S începând cu zona secțiunilor S.16,17. Având un traseu relativ paralel (puțin oblic) pe traseul

șanțului A față de care este amplasat la N, la cca. 5-7-10 m șanțul A.2 a fost surprins și în fața șanțului A pe o lungime de cca. 85 m iar în fața șanțului A.1 pe o lungime de cca. 60 m sesizați arheologic până în prezent.

Acest șanț - A.2 - ar putea reprezenta șanțul de protecție al laturii de N a unui simplu castru de marș (?) inițial construit pe acest loc. Se pare că acest șanț - A.2 - nu continuă spre V, nefiind identificat în S.20 și S.22 trasate la 30 și respectiv 45 m distanță de ultima secțiune (S.19), unde a fost identificat acest șanț A.2 remarcat prin lățime mică cca. 0,80 - 1,00 m și adâncime mică 0,60 - 0,80 m. Capătul acestui șanț A.2 spre V și S trebuie căutat și verificat în viitoarele campanii arheologice.

Fortificația rectangulară (?). La cca. 40 m S de latura nordică (șanțul A) a acestei noi fortificații prezentate mai sus (concluziile de la șanțul A), paralel cu această latură a noii fortificații a fost trasată și realizată secțiunea S.29 care are în total o lungime de 145 m. Secțiunea S.29 are o mică deviere de câteva grade spre S a capătului său estic, ea nefiind perfect paralelă cu latura nordică (șanțul A) a fortificației. În zona m: 37-40 a S.29 care are m. 0 (zero) în capătul ei vestic, a fost identificat un șanț care are cca. 2,10 - 2,30 m lățime și adâncimea de cca. 1,60 m. În profilul acestui șanț se pot distinge foarte clar două faze de umplere. În S.29 la cca. alți 95 m spre E în zona m: 132-135 a apărut urma altui complex (șanț ?!) care are lățimea de cca. 2,50-2,60 m la conturare iar adâncimea de cca. 2,05-2,10 m și care se termină în formă de „V”, complex deranjat de intervenții ulterioare. Considerăm acest complex ca fiind urma șanțului de pe latura estică a acestei fortificații rectangulare surprinse și pe platoul dealului Soldubița. Șanțul surprins în aceeași secțiune S.29 în zona m: 34 - 37 ar putea reprezenta șanțul fortificației surprins pe latura vestică a acestei noi fortificații rectangulare identificată pe platoul dealului Soldubița, latură îndreptată ca orientare spre dușman. În secțiunea S.85 trasată la 10 m S de S.29 în aproximativ aceeași zonă corespunzătoare a carourilor m: 40-45 a S.29, au apărut urmele a două complexe identificate ca putând fi șanțurile laturii vestice a acestei noi fortificații. Dar unghiul de continuare a traseelor acestor două șanțuri se leagă foarte clar cu șanțul surprins în S.29 în zona m: 34-37. Având în vedere acest fapt, că în S.29 în zona m: 40-45 nu mai apare al doilea șanț, iar în S.84 deschisă la 10 m N de S.29 în aceeași zonă corespondentă a m: 30-40 din S.29, șanțul surprins în S.29, m: 34-37 nu mai continuă spre N, interpretăm acest șanț identificat în S. 29, m: 34-37 că reprezintă un titullus realizat în fața intrării amenajate pe această latură de V a noii fortificații identificată pe dealul Soldubița. Cercetările arheologice viitoare vor aduce date noi care să susțină sau să infirme această supoziție.

Latura de S a acestei noi fortificații nu a fost însă surprinsă, dar din dispunerea secțiunilor 57 și 58, latura sudică a acestei fortificații ar putea să fie la cca. 10 - 15 m N de aceste două secțiuni care au un traseu paralel cu S.29 și S.85.

Coroborând aceste date obținute în: S.29 (titullus în zona m: 34 -37și latura estică a fortificației în zona m: 132-135?); în S.84, S.85 (cele două șanțuri - latura vestică a fortificației?) și S.57, 58, precum și unghiul de amplasare a șanțului B în secțiunile S.35 și 43, considerăm că noua fortificație identificată prin cercetările anului 2005 pe dealul Soldubița are o formă rectangulară cu dimensiunile de cca. 80 - 85 m laturile scurte (nordică - șanțul A și sudică) și de 100 -110 m lungime laturile lungi (cea de V și de E), cu intrarea probabilă amenajată pe latura de V (titullus în S.29, m: 34-37). Secțiunile campaniilor viitoare de săpături arheologice vor aduce date noi care să stabilească dimensiunile precise ale acestei fortificații, a modului de realizare a intrării sesizate în zona m: 40-45 din S.29 precum și a modului de amenajare a aceluia titullus surprins aici.

Sistemul defensiv roman, șanțul B. În încercările de a surprinde latura sudică a noii fortificații rectangulare, la cca. 120 m S de S.29, au fost realizate un număr de 17 secțiuni cu orientarea N - S și 5 secțiuni cu orientarea E - V. Cele 22 de secțiuni au fost efectuate la cca. 150 m S de latura de N a fortificației rectangulare, la S de șanțul A identificat în cele 10 secțiuni trasate pe această latură și prezentate mai sus (vezi descrierea șanțului A.). O parte din aceste secțiuni (S.42, 34, 39, 45, 46, 47) au fost trasate paralel simetric din 30 în 30 m acoperind un teren cu lungimea de cca. 170 m, iar o altă parte au fost trasate tot paralel, dar la o distanță mai mare pe panta estică a dealului Soldubiței (secțiunile: 53, 51, 52, 54, 55, 56, caseta nr.5, S. 77, 76, 78, 79). Aceste ultime secțiuni, în total, au sondat o suprafață de teren cu lungimea de peste 470 m. În secțiunile (S.42, 34, 39, 45, 46, 47) au fost identificate două noi șanțuri: B și C, care au un traseu aproximativ paralel cu șanțul A al laturii nordice a noii fortificații rectangulare identificate, sau cu șanțul A.1 cel al presupusului inițial castru de marș? Cele două noi șanțuri B și C au un traseu paralel fiind

amplasate la 10 m unul de altul, distanță surprinsă în secțiunile nr. S.34, 33, 45,46, 47. Șanțul B fiind șanțul din mijlocul secțiunilor, iar șanțul C este șanțul identificat în aceste secțiuni, în capătul lor sudic. Șanțul B are o lățime a deschiderii mai mică în medie de cca. 1,80 - 2,20 m și chiar mai mică și are adâncimea de cca. 1,70 - 1,90 m, fiind foarte ascuțit spre vârf (specific fortificațiilor romane datate la începutul sec II p.Chr.) care este în formă de „V”. În profilul acestui șanț B se pot observa două „faze” de umplere și trebuie remarcat faptul că în umplutură se pot observa clar urmele de caespites. În spațiul dintre șanțurile B și C cca. 10 m și în fața spre N a șanțului B au putut fi surprinse urme ale unor caespites așezate pe „nivelul de călcare roman” al zonei, probabil acestea aparțin zidului de apărare de tip murus caespiticius.

Cele două șanțuri B și C au fost identificate cu un traseu paralel pe o lungime de peste 170 m în zona secțiunilor (S.34, 39, 45, 46, 47). Șanțul B continuă spre E și a fost identificat prin secțiunile S.53, 54, 52, 76, 77, 78, 79. Spre baza pantei dealului continuă doar șanțul B pe încă cca. 480 m identificați până acum în ultimele secțiuni trasate aici. Sigur acest șanț B continuă probabil spre lunca văii Crasnei. Cercetările viitoare vor stabili cu siguranță acest traseu pe încă mulți kilometri spre ENE a acestui șanț B. De semnalat că șanțul B (?) continuă rectiliniu spre V pe încă cca. 270 m (măsurati din dreptul secțiunii S.35) și având o foarte mică deviere în zona S.35. Iată că șanțul B apare, surprins arheologic, spre E în 17 secțiuni, iar spre V în 8 secțiuni având lungimea surprinsă arheologic, prin secțiuni, de peste 740 m liniari. În câteva din aceste secțiuni au fost identificate materiale arheologice ce aparțin epocii romane. În umplutura acestui șanț B se pot observa foarte bine urmele de caespites care ajung în șanț odată cu distrugerea (în timp?) a valului „- zidului” murus caespiticius construit din acest material (argilă) de construcție atât de ieftin și de la îndemână în această zonă.

Sistemul defensiv, șanțul C. Șanțul - C - este șanțul identificat pe cca. 170 m lungime la capătul sudic al secțiunilor nr. S.34, 33, 45,46, 47. Acest șanț C este mai mare, el având deschiderea între 2,5 - 3 m surprinsă în unele secțiuni neerodate, iar fundul este ușor rotunjit în unele secțiuni erodate de apa ploilor, iar adâncimea acestui șanț este și ea mai mare decât cea a șanțului C coborând până la 2 - 2,20 m adâncime. Și în profilul acestui șanț se pot observa urmele de caespites care compun parte din umplutura șanțului precum și cele două „faze” de umplere a acestui șanț. În această zonă de E, spre capătul pantei dealului Soldubița trebuie realizate noi secțiuni care să verifice până unde coboară șanțul C și care este relația sa cu șanțul B. Aparțin aceleași faze de construcție (?), sau reprezintă două faze distincte (?), sau șanțul C nu reprezintă un șanț artificial ca și șanțul B, ci este un șanț natural (o ravenă naturală umplută cu pământ, ipoteză puțin probabilă). În secțiunile S. 45, 43 și S.35 distanța dintre cele două șanțuri B și C se micșorează ajungându-se la cca. 4,50 m între ele, distanță sesizată în zona secțiunii S.35. Șanțul C își schimbă astfel traseul începând din zona secțiunii S.34, apropiindu-se de șanțul B pe o distanță de cca. 80 m, cu care face apoi joncțiunea la cca. 15 m N de S.35, continuând din acest punct apoi spre V încă cca. 270 m doar un singur șanț. Deși acest singur șanț care continuă încă cca. 270 m spre V este rectiliniu și pare să continue traseul rectiliniu a celor peste 650 m identificați ai șanțului B, din tipul de șanț mai puțin adânc și nu atât de ascuțit, ci mai rotunjit spre vârf acesta fiind tipul de șanț care continuă spre V și care pare să fie de fapt șanțul C și nu șanțul B cu care face joncțiunea undeva la cca. 30 m V de S.35. Prin urmare continuă spre V, dincolo de S.35 pe încă 270 m de șanț rectiliniu, doar șanțul C.

Pentru verificarea traseului rectiliniu a acestui sistem defensiv spre V au fost trasate două secțiuni a) S.21 la 180 m V de S.71 - ultima secțiune unde a fost surprins încă șanțul (C) care continuă spre V și b). secțiunea S.67 - trasată la alți cca. 300 m V de S.21. În ambele aceste secțiuni a fost identificat urma șanțului singular care continuă spre V cu încă cca. 480 m identificați arheologic prin aceste două secțiuni (S.21 și S.67). De semnalat că tipul de șanț identificat în aceste două secțiuni (S.21 și S.67) apare cu asemănări mai evidente cu șanțul A.2 de dimensiuni mai mici identificat pe latura nordică a platoului. Cam în același tip de șanț (ca formă) mai mic de tip A.2, pare să continue și în S.70, S.69 și S.67, șanțul singular surprins în S.71.

Iată că la cei peste 740 m liniari ai acestui sistem defensiv rectiliniu identificat arheologic doar pe platoul dealului Soldubița, se mai adaugă alți 480 m liniari de șanț identificat arheologic, în total fiind surprinși peste 1220 m liniari de fortificații romane - probabil un limes al Daciei romane. Delimitarea fazelor de construcție, a etapelor și a modului de construcție a acestui complex, sistem defensiv roman va fi realizat cu ocazia cercetărilor arheologice viitoare. Probabil cercetările arheologice efectuate aici pe platoul dealului Soldubița în anul 2005 au surprins două etape principale de realizare a acestui sistem defensiv:

- un sistem defensiv roman constituit din șanț și murus caespiticius care poate avea două faze (șanțul B și șanțul C) și care avea un traseu rectiliniu cercetat prin secțiuni până în prezent pe cca. 1220 m. și care probabil blochează accesul dinspre V - barbaricum pe valea Crasnei spre Dacia romană.

- o fortificație romană rectangulară de pământ cu dimensiunile de cca. 85 x probabil 100-110 m lungime, la care în colțul său nord-vestic se atașează șanțul R care continuă de fapt șanțul cu lungimea de peste 3 km identificat pe dealul Șoarecelui, șanț care face legătura între cele două fortificații. Fortificația rectangulară sesizată prin săpăturile arheologice ale anului 2005 pe platoul dealului Soldubița este realizată în acest loc pentru a înlesni modificarea spre V a traseului N - S al șanțului R care i se atașează în colțul său nord-vestic. Schimbarea direcției acestui șanț R se face prin atașarea, în colțul sud-vestic al fortificației, în unghi de 90° a șanțului singular B identificat în S.35 și care șanț continuă apoi rectiliniu spre V încă cca. 860 m măsurați din acest punct (colțul sud-vestic al fortificației rectangulare).

Cercetările arheologice viitoare vor trebui să identifice cu precizie latura sudică a fortificației rectangulare, să stabilească modul de construire a sistemului defensiv: un murus caespiticius cu două șanțuri B și C de o parte și de alta (?), modul de închidere a șanțului A.2 (un inițial castru de marș?) și în final să urmărească continuarea acestui sistem defensiv roman spre V, spre culmea pădurii Cheja și spre E spre valea Crasnei.

După clarificarea situațiilor prezentate mai sus se va putea susține că avem descoperit aici la Supuru de Sus, în zona „Bondaua”, „La Șanț”, „Dealul Șoarecelui” și „Dealul Soldubița”, un sistem defensiv roman legat doar de o blocare a văii Crasnei (?) sau acest sistem defensiv reprezintă în fapt un limes inițial al Daciei romane, al Imperiului roman din timpul împăratului Traian⁵.

Dimensiunile șanțului, modul de construcție a valului și șanțului, își găsesc analogii în sistemul de fortificații romane. Prezența șanțului la NV de val în fața spre V a valului, apărând practic Dacia de un dușman ce vine din această direcție, deosebește net această construcție și sistem de fortificație de același tip de fortificație -val și șanț- cunoscute în Panonia ca aparținând sarmaților⁶ și care au șanțul spre E, îndreptat împotriva unui dușman care ar veni dinspre E dinspre Dacia. Valul și șanțul identificat la Supur, este îndreptat împotriva sarmaților iazygi sau a altor barbari (daci, dacringi, victoali, asdingi, costoboci sau sarmați), care ar dori să ajungă în Dacia, la Porolissum, sau poate acest sistem defensiv a reprezentat o primă frontieră a Daciei din timpul împăratului Traian. Datorită importanței deosebite a concluziilor istorice ce vor rezulta la finalul cercetărilor, săpăturile arheologice viitoare sunt obligatorii să fie realizate în continuare până la finalizarea cercetărilor la acest important sistem defensiv roman identificat în barbaricum.

În cursul executării lucrărilor de pe dealul Soldubița a fost secționat traseul valului și șanțului în valea Crasnei, lângă drumul DN 19 la ieșirea din satul Supuru de Sus. Șanțul are o deschidere de 4,3 m la conturare, la adâncimea de 1,60 m o deschidere de 1,50 m. Din cauza apei freatice nu s-a putut adânci mai jos.

Note

1. Matei, Stanciu, 2000, p. 246
2. sondaje din anul 1998 și 1999 realizate de Al. V. Matei
3. Matei, Gindele, 2005, p. 283
4. Matei, Gindele, 2005, p. 301
5. Matei, 2004, p. 253
6. Garam, Patay, Soproni 1983, p.19 sqq

Informații suplimentare online

[Raportul 3519 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)